

DOZİMETRİ HİZMETİ VERECEK KURULUŞLARIN YETKİLENDİRİLMESİNE İLİŞKİN YÖNETMELİK

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 –(1) Bu Yönetmeliğin amacı, nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerde çalışanlara kişisel dozların izlenmesi hizmetini verecek kuruluşların yetkilendirme koşullarını, sorumluluklarını, yetkilendirilmelerini ve Ulusal Merkezi Doz Kayıt Sisteminin işletilmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 –(1) Bu Yönetmelik, dozimetrelerin hazırlanması, dağıtılması, toplanması, akredite olunan kapsamda okunması ve değerlendirilmesi ile doz sonuç raporlarının oluşturulması, gerekli kayıtların tutulması ve verilerin Ulusal Merkezi Doz Kayıt Sistemine aktarılması hizmetlerini verecek kuruluşları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 –(1) Bu Yönetmelik; 2/7/2018 tarihli ve 702 sayılı Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 4 üncü maddesinin yedinci fıkrası ile 15/7/2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 4 sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 785 inci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarına dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- Akreditasyon: Dozimetri laboratuvarlarının, hizmet vereceği kapsamda ulusal ve uluslararası standartlara göre akreditasyon kuruluşu tarafından değerlendirilmesi, yeterliliğinin onaylanması ve düzenli aralıklarla denetlenmesini,
- Akreditasyon kuruluşu: Türk Akreditasyon Kurumunu veya ILAC MRA anlaşması veya ILAC tarafından tanınan bölgesel anlaşmalı kapsamında bulunan bir akreditasyon kuruluşunu,
- Belirsizlik bütçesi: Ölçüm belirsizliğini, bileşenlerini, bunların hesaplanmasını ve kombinasyonlarını içeren beyanı,
- Dozimetre: Maruz kalan iyonlaştırıcı radyasyon dozunun ölçülmesini sağlayan kişisel doz ölçeri,
- Dozimetri: İyonlaştırıcı radyasyon ışınlanmaları sonucu, madde veya dokunun maruz kaldığı radyasyon dozunun ölçülmesini ve hesaplanmasını,
- Dozimetri servisi: Dozimetrelerin hazırlanması, hizmet alan kişilere dağıtılması, toplanması, akredite olunan kapsamda okunması ve değerlendirilmesi ile doz sonuç raporlarının oluşturulması, gerekli kayıtların tutulması ve verilerin Ulusal Merkezi Doz Kayıt Sistemine aktarılması hizmetlerini veren, ülkemiz sınırları içinde uygun donanım altyapısına sahip, Türkiye Cumhuriyeti mevzuatına göre kurulmuş tüzel kişiliği haiz ve dozimetri hizmeti vermek üzere Nükleer Düzenleme Kurumu tarafından yetkilendirilmiş kuruluşları,
- Dozimetri servisi sorumlusu (DSS): TS EN ISO/IEC 17025 Deney ve Kalibrasyon Laboratuvarlarının Yetkinliği için Genel Gereklilik Standardı ile ilgili eğitimler ile hizmet verilecek dozimetre türüne uygun eğitim almış, Nükleer Düzenleme Kurumu tarafından değerlendirilerek uygun görülen kişiyi,
- EN: Avrupa Standartlarını,
- Eşdeğer doz: Radyasyonun tipi ve enerjisi dikkate alınarak belirlenen belli bir doku veya organdaki soğurulmuş dozu,
- Etkin doz: İnsan vücudunda ışınlanan bütün doku ve organlar için hesaplanmış eşdeğer dozun, her doku ve organın doku ağırlık faktörleri ile çarpılması sonucunda elde edilen dozların toplamını,
- Harici çalışan: Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin tesis ve faaliyetlerde yetkilendirilen kişi tarafından çalıştırılan kişiler dışında, kontrollü ve gözetimli alanlarda faaliyette bulunan, geçici veya sürekli olarak kendi adına iş yürüten veya başka yüklenici tarafından çalıştırılan kişiyi,
- Hesaplanmış doz: Dozimetrelerin hatalı kullanılması, kasıtlı ışınlanması, kaybedilmesi ya da hasar görmesi gibi doz değerinin dozimetreden okunmasının mümkün olmadığı hallerde, dozimetre kullanımının ilgili periyot için maruz kaldığı doz olarak kabul edilecek olan ve çalışma koşulları değerlendirilerek dozimetri hizmeti alan kişinin radyasyondan korunma sorumlusu tarafından hesaplanan doz değerini,
- Hizmet periyodu: Dozimetrenin kullanıma başlandığı tarih ile kullanımının sonlandığı tarih arasındaki en fazla iki aylık süreyi,
- IAEA: Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı,
- IEC: Uluslararası Elektroteknik Komisyonunu,
- ILAC: Uluslararası Laboratuvar Akreditasyonu Birliğini,
- ISO: Uluslararası Standardizasyon Organizasyonunu,
- İnceleme düzeyi: Üzerinde daha fazla inceleme yapılmasını gerektiren ve aylık olarak; 2 mSv'in üzerindeki etkin dozu, göz merceği için 2 mSv'in veya el, ayak ve cilt için 50 mSv'in üzerindeki eşdeğer dozu,
- Kişisel doz eşdeğeri: "d" değeri tüm vücut için 10 mm, el-ayak ve cilt için 0,07 mm ve göz merceği için 3 mm olmak üzere, vücudun "d" derinliğindeki yumuşak doku doz eşdeğeri olan Hp (d) veya nötron dozuna ilişkin Hp_n (d) değerini,
- Kurum: Nükleer Düzenleme Kurumunu,
- MRA: Karşılıklı Tanıma Anlaşmasını,
- Radyasyondan korunma sorumlusu: Dozimetri hizmeti alan kuruluşun radyasyondan korunma sorumlusunu,
- SSDL Network: İkincil Standart Dozimetri Laboratuvarları Ağını,
- Ulusal Merkezi Doz Kayıt Sistemi: Dozimetri servisleri tarafından, radyasyonla çalışanlara ve harici çalışanlara tahsis edilmiş dozimetrelerin değerlendirilmesi sonucunda elde edilen doz değerlerinin aktarıldığı veri tabanını,
- WHO: Dünya Sağlık Örgütünü,
- Yetki belgesi: Yapılan inceleme ve değerlendirme sonucuna göre, dozimetri hizmeti verecek kuruluşun, 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 787 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi uyarınca, Kurum tarafından dozimetri servisi olarak yetkilendirildiğini gösteren belgeyi, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel İlkeler, Yetkilendirme Koşulları ve Başvuru

Genel ilkeler

MADDE 5 – (1) Kurumdan yalnızca Türkiye Cumhuriyeti mevzuatına göre kurulmuş tüzel kişiler dozimetri servisi olarak yetki belgesi alabilir.

(2) Kurum tarafından verilen yetki devredilemez.

(3) Kurum, dozimetri servisini yetkilendirmek ve denetlemekle dozimetri servisinin eylem ve işlemlerinden sorumlu tutulamaz.

(4) Bu Yönetmelik kapsamındaki faaliyetlerin yürütülmesi sırasında asıl sorumluluk dozimetri servisine aittir. Verilen yetkinin koşullarına ve mevzuata uymak veya yükümlülüklerini yerine getirmek üzere görevlendirme yapmak veya hizmet almak dozimetri servisinin sorumluluğunu azaltmaz ve ortadan kaldırmaz.

(5) Yetkilendirme için başvuru yapan kişiler, Kurum tarafından yetkilendirme için talep edilen tüm bilgi ve belgeleri istenilen biçim ve içerikte

sağlamak ve Kurum bütçesine gelir kaydedilmek üzere Kurum tarafından belirlenen bedelleri ödemekle yükümlüdür.

(6) Dozimetri servisi, yetki koşullarının devamlılığını sağlamakla ve Kurum tarafından tespit edilerek kendisine bildirilen uygunsuzlukları verilen süre içerisinde gidermekle yükümlüdür.

(7) Kurum tarafından düzenlenen yetki belgesi yalnızca yerinde incelemenin yapıldığı adres için geçerlidir. Aynı tüzel kişiliğin birden fazla yerde dozimetri hizmeti vermesi durumunda bu Yönetmelik hükümlerine göre ayrıca yetki belgesi alınması gerekir.

Yetkilendirme koşulları

MADDE 6 – (1) Dozimetri hizmeti verecek kuruluşun;

a) Kullandığı dozimetre tipine ve kişisel doz değerlendirme metoduna uygun ve dozimetri hizmetini en fazla iki aylık periyotlarla yürütebilecek sayı ve nitelikte personel ile cihaz ve teknik donanımına sahip olması,

b) Hizmet vereceği dozimetre türüne uygun olarak Kurum tarafından belirlenen standartların güncel versiyonlarına göre akredite olması,

c) En az dört yıllık lisans eğitimi veren mühendislik, fen, fen-edebiyat veya teknoloji fakültelerinin Kurum tarafından belirlenen bölümlerinden mezun bir DSS bulundurması,

ç) Hizmet vereceği sistemin herhangi bir sebeple çalışmaması veya çalıştırılmaması gerektiği durumlarda dozimetri hizmetinin aksamasını engellemek ve en fazla iki hizmet periyodu süresince hizmete devam etmek üzere yapılacak iş ve işlemlere ilişkin uygulanabilir bir programa sahip olması,

gerekir.

(2) Dozimetri hizmeti verecek kuruluş, faaliyetleri sırasında kullandığı radyasyon kaynakları için ayrıca ilgili mevzuat hükümlerine tabidir.

(3) Dozimetri hizmeti verecek kuruluş, Kurumdan aldığı yetki kapsamında hizmet verir.

(4) Birinci fıkranın (ç) bendi uyarınca Kuruma bildirilen program çerçevesinde yürütülen işlemlerden, ölçüm sonuçlarından ve doz sonuç raporlarının oluşturulmasından dozimetri hizmeti verecek kuruluş sorumludur.

Başvuru

MADDE 7 – (1) Dozimetri hizmeti verecek kuruluş, aşağıdaki bilgi ve belgeler ile Kuruma başvuruda bulunur:

a) Dozimetri servisi yetki belgesi başvuru formu.

b) Akreditasyon sertifikası ve akreditasyon kapsamı.

c) DSS olarak çalışacak teknik personelin özgeçmişi ve eğitimine ilişkin bilgi ve belgeler.

ç) Yönetim ve organizasyon şeması.

d) Personelin görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin bilgi ve belgeler.

e) Dozimetri hizmeti verecek kuruluşu temsile yetkili kişilerin imza sirküleri.

f) Dozimetri hizmetini en fazla iki aylık periyotlarla yürütebilecek kapasiteye sahip olduğunu gösterir dağıtım ve değerlendirme süreçlerini de içeren iş akış planı.

g) 6 ncı maddenin birinci fıkrasının (ç) bendi uyarınca hazırlanacak programa ilişkin bilgi ve belgeler.

ğ) Kullanılacak ulusal ve uluslararası standartların listesi.

h) Kişisel dozimetrelerin okunması ve dozların değerlendirilmesi işlemlerinde kullanılan metoda ait geçerli kalma kayıtları ve belirsizlik bütçesi.

ı) Kişisel dozimetri hizmetine ilişkin cihaz, ekipman ve altyapının listesi, kalite kontrol testleri için kullanılan referans kaynakların listesi, referans radyasyon kaynakları için izlenebilirliği gösteren sertifikalar.

(2) Kurum, birinci fıkrada belirtilen hususlara ilave bilgi ve belgeler isteyebilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Değerlendirme, Yerinde İnceleme ve Yetkilendirme Süreci

Başvurunun değerlendirilmesi

MADDE 8 –(1) 7 ncı maddenin birinci fıkrasında belirtilen bilgi ve belgelerle Kuruma başvurulmasını takiben bilgi ve belgelerin uygunluğu Kurum tarafından incelenir.

(2) Değerlendirme sonucunda Kuruma sunulan bilgi ve belgelerde eksiklik ve yetersizlik olması durumunda, başvuru sahibi bilgilendirilerek eksiklik ve yetersizliklerin tamamlanması veya giderilmesi için bildirim tarihinden itibaren en fazla üç ay süre verilir. Söz konusu eksiklik ve yetersizliklerin tamamlanması veya giderilmesi için verilen süre içerisinde, başvuru sahibi tarafından yazılı olarak bildirilen gerekçenin Kurum tarafından uygun görülmesi halinde en fazla üç aya kadar ilave süre verilebilir.

(3) Verilen süre içinde eksiklik ve yetersizliklerin tamamlanması veya giderilmesine ilişkin bilgi ve belgelerin Kuruma ulaşmasından sonra başvuru yeniden değerlendirilir.

(4) Eksikliklerin ve yetersizliklerin verilen süre sonunda tamamlanmadığı veya giderilmediği durumda yetkilendirme başvurusu iptal edilir. Yetkilendirme için yatırılan başvuru ücreti iade edilmez.

Yerinde inceleme

MADDE 9 –(1) Başvuru belgelerinin uygun bulunması durumunda, dozimetri hizmeti verecek kuruluş bünyesinde Kurum tarafından yerinde inceleme yapılır veya yaptırılır.

(2) Yerinde inceleme esnasında dozimetrelerin hazırlanması, gönderilmesi, dağıtılması, toplanması, okunması ve değerlendirilmesine ilişkin kurulan sistem ile dozimetri hizmeti verecek kuruluşun yetkilendirme koşullarını sağlayıp sağlamadığı ve sorumluluklarını yerine getirebilecek kapasitede olup olmadığı tetkik edilir.

(3) Yerinde inceleme sırasında dozimetri hizmeti verecek kuruluşta görevli teknik personel; doz değerlendirme, raporlama, kayıt altına alma ve Ulusal Merkezi Doz Kayıt Sistemine veri aktarma işlemlerini ve kalite kontrol testini uygulamalı olarak yapar.

(4) Yerinde incelemede eksiklik ve yetersizlik tespit edilmesi durumunda başvuru sahibi bilgilendirilerek eksikliklerin ve yetersizliklerin tamamlanması veya giderilmesi için bildirim tarihinden itibaren en fazla üç ay süre verilir. Söz konusu eksikliklerin ve yetersizliklerin tamamlanması veya giderilmesi için verilen süre içerisinde, başvuru sahibi tarafından yazılı olarak bildirilen gerekçenin Kurum tarafından uygun görülmesi halinde en fazla üç aya kadar ilave süre verilebilir. Eksiklik ve yetersizliklerin verilen süre sonunda tamamlanmadığı veya giderilmediği durumlarda yetkilendirme başvurusu iptal edilir. Yetkilendirme için yatırılan başvuru ücreti iade edilmez.

(5) Eksikliklerin ve yetersizliklerin tamamlandığının veya giderildiğinin tespitine yönelik tekrar yerinde inceleme yapılabilir. Bu durumda başvuru sahibi tekrar yerinde inceleme için belirlenen ücreti verilen süre içerisinde Kurum hesabına yatırarak başvurur. Süresi içerisinde ücretin yatırılmaması durumunda başvuru iptal edilir ve başvuru ücreti iade edilmez.

Yetki belgesinin verilmesi

MADDE 10 –(1) Yetkilendirme başvurusunun incelenmesi sonucunda herhangi bir eksiklik ve yetersizlik tespit edilmemesi ve yerinde inceleme sonucunda hazırlanan rapor esas alınarak yapılan değerlendirme sonucunun olumlu olması durumunda dozimetri hizmeti verecek kuruluşu yetki belgesi verilir ve Kurumun resmi internet sitesinden duyurulur.

(2) Yetki belgesi, düzenlenme tarihinden itibaren beş yıl geçerlidir.

(3) Yetki belgesi, dozimetri hizmeti verecek kuruluşun akreditasyon kapsamında yer alan dozimetri hizmetleri için geçerlidir.

Yetki belgesinin yenilenmesi